پاکیزەکەی شنگال ئەو خوێنەی کەکاڵ نابێتەوە… سەدیق سەعید ڕواندزی

لەبەرەبەیانێکی زوودا، لەگەڵ هەڵهاتنی یەکەم گزنگی خۆری ئەم بەیانییە،لەشکری جەهالەت، لەشکری خوێن وسەربڕین، پەلاماری شنگال دەدەن. ئیدی چیڕۆکە دڵتەزێنەکەلێرەوەدەست پێدەکات. ئەوان کەبەدرێژایی مێژوو، بۆماوەی هەفتاو سێ جارفەرمانی قڕکردن و لەنێوبردنیان دراوە،ئەمجارەشیان لەسەردەستی ڕیشدارەکانی داعش، نەوەی خوێن ڕێژەکانی دوێنێ، پەلاماردەدرێن.تەنها لەسۆنگەی ئەوەی وەك ئەوان موسڵمان نین و ئایینێکی دیکەی جیاوازیان هەیە.

نەهامەتییەکان، تراژیدیاو کارەساتەکان، لێرەوەدەستپێدەکەن. لێرەوە، سەربڕین وئەتککردن، کوشتنی منداڵ و پیروپەککەوتە، دەست پێ ئەکات.ئەوان بەناوی ئایین و لەپەراوێزی جێبەجێکردنی بنەما شەرعییەکانی ئیسلام، هەرچی لەدەستیان هات دەرهەق بە کریڤەکانیان کرد. ئەوان وێنەیەکیان لەئایین نیشانی ئەوان و دونیاشدا کەمرۆڤ بەڕامان وگومانێکی قوڵەوە بپرسێت بەڕاست ئایینی ئیسلام ئەمەیە؟ کە(دینی ئەوان دەبینیت، هەرچی دینی دنیا هەیە نەفرەتی لێدەکەی ولەبەرچاوت دەکەوێت. ئەمە قسەی یەکێك لە کارەکتەرەکانی ناوڕۆمانی(پاکیزەکەی شنگال)ە.

ئەم ڕۆمانە،کە لەسەروبەندی کارەساتی جینۆسایدکردنی ئێزیدییەکانی شنگال و دەشتی نەینەوا لەسەردەستی بەربەرییەکانی داعش نووسراوە، گێڕانەوەی سەرگوزشتەی هەمووئەو ڕووداوو کارەساتە تراژیدیانەیە کەلەشنگال ڕوویانداوە. ڕۆمانەکە، لەچەند بەشێکی جیاواز پێکهاتووەو لەهەریەك لەوبەشانەش، لەسەردەمی کارەکتەرێك کەبڕوام وایە کەسایەتی ڕاستە قینەن، ڕووداوەکان دەگێڕدرێنەوە. ئیدی چیڕۆکەکان جیاوازن، ئازارو ژانەکان قووڵن، بەڵام ئەوەی هاوبەشە ئێزیدییەکانن. واتەبۆئەوەی داعش ڕەوایەتی سەربڕینت پێبدات، بەسەبۆ ئەوەی ئێزیدی بیت.

هەڵگەڕاوەوکافر بیت وەك ئەوەی ئەوان وێنای دەکەن.لەڕۆمانەکەدا، قوربانییەکان لەهەرتەمەنێك بن تەنانەت منداڵی ساواش، هەرناووشوناسێکیان هەبێت، هەرچییەك و هەرچۆنێك بن، گرنگ نییە،

تەنها ئێزیدی بن بەسە بۆ ئەوەی داعش بیانکوژێت.دڵشاد کەیەکێکە لەئێزیدییە بەزۆربە موسڵمان کراوەکان لەکاتێکدا(خوای گەورە دەڵێت: لااكراه فى الدين)،بۆتە پۆلیسی بەناو دەوڵەتی خەلافەت. ئەرکی چاودێریکردنی شوێن وبازارە.

ئەو وەك هەموو موسڵمانێك دەچێتە نوێژەکانی کۆمەڵ،هەینییان لەوتاری هەفتە ئامادە دەبێت، بەڵام شەویش لەماڵەوە سرووتە ئایینییەکانی تایبەت بەئێزیدیەکانی ئەنجام دەدات ونزا لەمەلەك تاوس دەکات. ئەو وەك خۆی دەڵێت: (نیوە موسڵمان و نیوە ئێزیدییە) بەڵام لە بنەڕەتدا هێشتا بیروهۆشی هەرلەلای لالشە. مرۆڤ کەبەزۆرئایینەکەی گۆڕدرا، بە چ دڵ و دەروونێك ئایینی نوێ وەردەگرێت؟سەربەست بەرلەهاتنی داعش ئەندازیاری کشتوکاڵ بووە، کەئەوکارەساتە دەبینێت، ڕوودەکاتە چیاوژیانی گۆشەگیروتەنهایی دەکاتە دوا چارەنووسی خۆی.کچێکی چواردە ساڵانی بۆ دایکی کەوتۆتە دەست داعش. وەك کەنیزەك کڕین فرۆشتنی پێدەکەن.

سەربەست هەمیشە لەخەیاڵی هاتنەوەی کچەکەی دایە، بەڵام دەشزانێت مەحاڵە.هەموو هەینییەك دوای نوێژ، ڕێوڕەسمێکی کوشتن بەناوی پیادەکردنی شەریعەتی ئیسلام، لەدەست بڕین، سەرپەڕاندن، فڕێدان لەباڵەخانەی بەرزەوە،جەلدە لێدان، بەڕێوەدەچێت. کچەکان ڕووتدەکەنەوەو بەبەرچاوی هەمووانەوە نمایش دەکرێن. ئەوان ناچار دەکرێن ئەو دیمەنە دڵتەزێنانە ببینن ودواتریش بەتاسەیەکی قووڵەوە بپرسن، خودایەئەمە چۆن دەبێت؟ حاجی خان، کەسایەتی ئەفغانی و خوێنڕێژ،نووسراوی دیوانی خەلافەت بەزمانی عەرەبی بۆ هەمووان دەخوێنێتەوە.ئەوێك کەهەزاران کیلۆمەتری بڕیوەوە بەناوی گوایە جیهاد لەپێناو خواداوە هاتووە، هەموو هەینییەك فەرمانی کوشتنی ئێزیدییەك دەردەکات.عیدۆی ترلێدەر، کەیەکێکە لەجوانترین و سەرنجراکێشترین و هاوکات غەمگینترین کارەکتەری ڕۆمانەکە،بەدیار دیمەنەکانی کوشتن وسەربڕینی هاوشوناسەکانی ڕادەمێنێت.

ڕەنگە ئەوبەوشێتییەی خۆی پرسیاری ئەوەبکات، چۆن دەبێت لەپای ئایینێکی جیاوازەوە ئەو هەموو مرۆڤە سەربڕدرێن و بفرۆشرێن و سوکایەتییان پێبکرێت؟عیدۆ هەرچی ڕق هەیە لەدڵی دەگرێت، تالە دەرفەتێکدا بەگۆچانەکەی دەستی بەسەری حاجی خانی بەناو موجاهیدی ئەفغانی وخوێنڕێژدەکێشێت ودەیکوژێت. دواجاریش لە قەفەزێکدا هەڵدەدەن عیدۆ بسووتێنن، وەلێ ڕوحی ئەوبەرز دەبێتەوەولەچاون وندەبێت.خاڵۆعەڤدال، دوای ئەوەی ناچاری دەکەن بەزۆربێتە موسڵمان وبەتێگەیشتنی خۆیان لەئێزیدیایەتی پاك بێتەوە، ئەوڕەتی

دەکاتەوەئاینی خۆی بگۆڕێت وببێتە موسڵمان، بۆیە لەباڵاخانەیەکی بەرزفڕێی دەدەنەخوارەوەوخوێنی تێکەڵی خاك و خۆڵی شنگال دەبێت.هێقیداردوای ئەوەی بەزۆرلاقەدەکرێت، خۆی دەکوژێت.ئەونایەوێت منداڵێکی داعش بێنێتە دنیاوە، کەدواتر ڕێچکەی ڕیشدارەکانی خۆیان بگرێت. جەلادەکانی داعش هەرچی دڕندەییە دەیکەن. ئەوان سەدان و هەزاران کچی وەك: گورێ و نیشتمان و ئالین و نارین وچەندانی تروەك کاڵا دەفرۆشن وکڕین و فرۆشتنیان پێدەکەن.

ئەوان ئێزیدییەکان لەسەرمنارە و باڵاخانەکان فڕێدەدەنە خوارەوە، سەریان دەتاشن و بەڕووتی بەکوچەو کۆڵانەکانی شاردەیانگێڕن.تەنانەت منداڵە بچووك و شیرەخۆرەکانیش دەخەسێنن، بۆئەوەی لەپشتیانەوە چیدی ئێزیدییەکی ترنێتە دنیاوە،بەڵام ئازاری هەمووئەمانە بەقەد ئازاری ئەوهەستە نابێت کەپێیان دەڵێن کافری پیس. کافربوون لەڕوانگەی موجاهیدە بەربەرییەکاندا، ئەوپاساوەیە کەڕەوایەتی دەداتە هەمووشتێك. ئەومافەیان پێدەدات کەهەرچی تاوانە بەرامبەریان بکەن. وەك ئەوەی کەبینیمان.داعش هەرچییەکی لەدەست هات بەرامبەر بەئێزیدییەکان کردی. ئەوان خاك و خۆڵی شنگالییان وێرانکرد. ئەوان شنگالییان بۆ هەتایە ڕووخاند، بەڵام ناتوانن شنگالی نێودڵی عیدۆو عیدێی و سەربەست ودڵشادو عەقدال وێران بکەن. ئەم ڕۆمانە دڵۆپێکی بچووکە لەدەریایەکی گەورەی تاوان بەرامبەر بەئێزیدییەکان.

خوێنەرکەئەو ڕۆمانە دەخوێنێتەوە، غەمگینییەکی قووڵ دایدەگرێت کەبۆچی دەبێ مرۆقەکان بەوشێوەیە لەپای ئایینێکی جیاواز ئەتك بکرێن. خوێنەر بەدرێژایی ئەوڕۆمانە، لەگەڵ کارەکتەرەکان و هەمووئەو برینانە دەژیت کەتیرۆرستانی داعش، خستیانە جەستەی کچانی ئێزیدی. وەك خوێنەرێك کە هاوسۆزی ئەوان وخەم بەئازارەکانیان دەخۆم لەسۆنگەی ئەوە نییە، کە ئەوان ئێزیدین، بەڵکو لەبەرئەوەیە کەمرۆقن. ئیدی چ شوناسێکی ئایینی و نەتەوەییان هەیە، کێشە نییە.

مرۆق شۆك دەیگرێت کەلە سەردەمی ئەوهەموو پێشکەوتن و زانینەدا،لەسەردەمی تەکنەلۆژیا و گلۆبالیزمدا، هێزێکی بەربەری وخوێنڕێژی لەوشێوەیەو تائەو سنوورە دڕندەیە هەبێت، کەهەموو خەون ومانا و بەهاکانی ژیای خۆی لە کوشتنی هاوڕەگەزەکەیدا ببینێتەوە. داعش کەلافی ئیسلام وجێبەجێکردنی بنەماکانی شەریعەتی ئیسلام لێدەدات، وێنەیەکی لەئایین پیشانی دنیا وئێزیدییەکاندا، کە بەسەرسوڕمانەوە بپرسن ئەوە چ جۆرە ئایینێکە. یاخود دواجاربگەنە ئەو بڕوایەی بڵێن: کەدینی ئەوان دەبینی هەرچی دینی دنیاهەیە

لەبەرچاوت دەکەوێت. دواجار دەمەوێت ئاماژە بەوەبدەم کەلەخوێنەوەی ئەوڕۆمانە بوومەوە، ڕۆمانی(جەنگ هیچ ڕووخسارێکی ژنانەی نییە)م بیرکەوتەوە.

هیوا قادرکەوەرگێڕی ڕۆمانەکەیە لەپێشەکیدادەڵێت: ئەم ڕۆمانە یەکێکە لەخەتەرناکترین کتێب کەئەستەمە خوێنەربتوانێ هەمووچیڕۆکەکانی بخوێنێتەوەو لەگەڵ ئازاری ئەوژنانە بژیت. وەلێ کاتێ پاکیزەکەی شنگالم خوێندەوە، تێگەیشتم کەناوبراو، چ حوکمێکی سەرپێی وێەهای داوە. ئاخرهەرخوێنەرێك بەبڕوای من پاکیزەکەی شنگال بخوێنێتەوە، دەگاتە ئەودەرەنجامەی کەوائازاری ژنانی ئێزیدی هەزاران جارقوێتروبەسوێترەلەئازاری ژنانی جەنگی جیهانی دووەم کەلەڕۆمانی جەنگ هیچ ڕووخسارێکی ژنانەی نییە، بەرجەستە کراوە.هیوادارم خوێنەران هەردووڕۆمانەکە بخوێننەوە…

*پەراوێز/ پاکیزەکەی شنگال/ ڕۆمان/ نووسینی(وارید بدرسالم)/ وەرگێڕانی(ئەحمەد محمد ئیسماعیل) بڵاوکراوەی سەردەم 2018.

*لە ڕۆژنامەی(ڕێگای کوردستان) ژمارە(1139)ی ڕۆژی 2018-9-5 بڵاوکراوەتەوە…